

**بررسی تطبیقی سیاست جنایی ایران با سیاست جنایی انگلیس
در خصوص جرایم علیه آثار فرهنگی**

نمونه:

حسین تاجی

سرشناسه	: تاجیک، حسین، ۱۳۶۴ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: بررسی تطبیقی سیاست جنایی ایران با سیاست جنایی انگلیس در خصوص جرایم علیه آثار فرهنگی/ نویسنده حسین تاجیک.
مشخصات نشر	: تهران: آذرفر، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: 104 ص.
شابک	: 978-600-98211-1-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: آثار تاریخی -- نگهداری و مرمت -- قوانین و مقررات کیفری -- ایران
موضوع	: Antiquities -- Collection and preservation -- *Law and legislation -- Criminal provisions -- Iran
موضوع	: آثار تاریخی -- نگهداری و مرمت -- قوانین و مقررات کیفری -- انگلستان
موضوع	: Antiquities -- Collection and preservation -- *Law and Englandlegislation -- Criminal provisions --
موضوع	: جرم‌شناسی -- ایران
موضوع	: Criminology -- Iran
موضوع	: جرم‌شناسی -- انگلستان
موضوع	: -- Great BritainCriminology
موضوع	: حقوق تطبیقی
موضوع	: Comparative law
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ب۴/ت۲/۳۱۸۳ KMH
رده بندی دیویی	: ۳۴۴/۵۵۰۹۴
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۸۴۵۵۰۸

بررسی تطبیقی سیاست جنایی ایران با سیاست جنایی انگلیس در خصوص
جرایم علیه آثار فرهنگی

نویسنده: حسین تاجیک

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶ ش.

صفحه و قطع: ۱۰۴ صفحه وزیری

ناظر چاپ: رضا بابارئسی

صفحه آرا: طرح جلد: سید مهدی الوندکومی

نشر: آذرفر

مرکز بخد: شهری، خیابان قم، پاساژ وکیل

تلفن مرکز بخش: ۰۹۱۹۲۲۰۰۹۹۲ - ۵۵۹۲۷۶۰۶

کلیه حقوق محقق به ناشر می باشد.

قیمت: ۲۵۰۰۰

شابک ISBN: 978-600-98211-1-2

فهرست

۹	مقدمه
۱۰	توضیحی در مورد کتاب حاضر
۱۰	ج - پیشینه

فصل اول

۱۲	کلیات
۱۲	۱-۱ مفهوم و تعریف فرهنگ، آثار فرهنگی و تاریخی
۱۲	۱-۱-۱ تعریف مال، فرهنگ و آثار فرهنگی
۱۳	۱-۱-۱-۱ تعریف فرهنگ و آثار فرهنگی
۱۴	۱-۱-۱-۲ تعریف آثار تاریخی
۱۶	۱-۱-۱-۳ تعریف اموال فرهنگی در ایران و انگلستان
۱۸	۱-۱-۱-۴ اهمیت اقتصادی
۱۹	۱-۱-۱-۵ اهمیت فرهنگی
۱۹	۱-۱-۱-۶ اهمیت باستان‌شناسی
۲۰	۱-۱-۱-۷ اهمیت مذهبی
۲۰	۱-۱-۱-۸ مالکیت اموال تاریخی - فرهنگی در ایران و انگلستان
۲۱	۱-۱-۱-۹ مالکیت اموال تاریخی و فرهنگی در ایران
۲۳	۱-۱-۱-۱۰ مالکیت اموال تاریخی - فرهنگی در انگلستان
۲۴	۱-۱-۱-۱۱ مفهوم سیاست جنایی
۲۴	۱-۱-۱-۱۲ مفهوم مضیق سیاست جنایی
۲۴	۱-۱-۱-۱۳ مفهوم موسع سیاست جنایی
۲۵	۱-۱-۱-۱۴ اهداف موجود از جرم انگاری جرایم علیه میراث فرهنگی
۲۵	۱-۱-۱-۱۵ هدف مشترک؛ برقراری نظم عمومی
۲۵	۱-۱-۱-۱۶ اهداف ویژه
۲۵	۱-۱-۱-۱۷ حفظ و حمایت از اموال تاریخی - فرهنگی
۲۶	۱-۱-۱-۱۸ حفظ حقوق عمومی و اجتماعی
۲۶	۱-۱-۱-۱۹ تاریخچه تقنینی حمایت کیفری از میراث فرهنگی کشور
۲۶	۱-۱-۱-۲۰ قانون مجازات عمومی ۱۳۰۴
۲۷	۱-۱-۱-۲۱ سایر قوانین قبل از انقلاب
۲۸	۱-۱-۱-۲۲ قوانین پس از انقلاب اسلامی

فصل دوم

۳۱	بررسی جرایم علیه آثار فرهنگی
۳۱	۱-۲ تخریب اموال تاریخی - فرهنگی
۳۲	۱-۱-۲ تخریب اموال تاریخی - فرهنگی در حقوق ایران
۳۲	۱-۱-۱-۲ معنای لغوی و اصطلاحی تخریب
۳۳	۱-۱-۱-۳ عنصر مادی
۳۴	۱-۱-۱-۴ عنصر روانی

۲۵	۴-۱-۱-۲ موضوع جرم تخریب
۲۶	۵-۱-۱-۲ تشخیص آثار فرهنگی
۳۷	۲-۱-۲ سابقه تاریخی تخریب اموال تاریخی و فرهنگی در حقوق انگلستان
۳۷	۱-۲-۱-۲ سابقه تاریخی
۴۴	۲-۲-۱-۲ تخریب آثار فرهنگی در حقوق موضوعه انگلستان
۴۵	۲-۲ سرقت اموال تاریخی و فرهنگی
۴۵	۱-۲-۲ سابقه تاریخی سرقت
۴۷	۲-۲-۲ سرقت در حقوق ایران
۴۷	۱-۲-۲-۲ تعریف لغوی سرقت
۴۷	۲-۲-۲-۲ تعریف اصطلاحی و قانونی سرقت
۴۸	۳-۲-۲ سرقت در حقوق انگلستان
۴۸	۱-۳-۲-۲ عنصر مادی سرقت در حقوق انگلستان
۵۱	۲-۳-۲-۲ عنصر معنوی سرقت در حقوق انگلستان
۵۴	۳-۳-۲-۲ مداخله در اموال سروقه ای در سیستم حقوقی انگلستان
۵۶	۳-۲ ایجاد تزلزل در بنیان تاریخی - تاریخی در حقوق ایران و انگلستان
۵۷	۴-۲ قاجاق آثار تاریخی - فرهنگی
۵۸	۱-۴-۲ تعریف قاجاق
۵۹	۲-۴-۲ بررسی تقنینی جرم قاجاق موضوع اموال تاریخی - فرهنگی
۶۰	۱-۲-۴-۲ عنصر مادی جرم قاجاق اموال تاریخی؛ فرم
۶۱	۲-۲-۴-۲ عنصر روانی جرم قاجاق اموال تاریخی و بررسی
۶۲	۳-۴-۲ نحوه تشخیص آثار فرهنگی - تاریخی
۶۲	۴-۴-۲ شاکي یا مدعی خصوصی موضوع این ماده
۶۳	۵-۲ حفاری غیر مجاز برای به دست آوردن اموال تاریخی - فرهنگی
۶۵	۱-۵-۲ حفاری غیر مجاز
۶۵	۱-۱-۵-۲ انواع حفاری
۶۶	۲-۱-۵-۲ عناصر تشکیل دهنده جرم حفاری غیر مجاز
۶۸	۳-۱-۵-۲ بدست آوردن اتفاقی اشیای تاریخی - فرهنگی
۶۸	۴-۱-۵-۲ خرید و فروش اموال تاریخی - فرهنگی حاصله از حفاری غیر مجاز
۷۰	۲-۵-۲ تجاوز به آثار تاریخی - فرهنگی
۷۰	۱-۲-۵-۲ عناصر جرم تجاوز به آثار فرهنگی و تاریخی و شرایط تحقق آن
۷۰	۲-۲-۵-۲ عنصر مادی تجاوز به آثار فرهنگی و تاریخی
۷۱	۳-۲-۵-۲ شرایط تحقق جرم تجاوز به آثار فرهنگی و تاریخی
۷۲	۴-۲-۵-۲ موضوع جرم تجاوز به آثار فرهنگی و تاریخی
۷۲	۶-۲ مرمت، تغییر، تجدید و توسعه غیر مجاز اماکن فرهنگی - تاریخی
۷۲	۱-۶-۲ عناصر تشکیل دهنده جرم مرمت، تغییر، تجدید و توسعه غیر مجاز در اماکن فرهنگی و تاریخی
۷۲	۱-۱-۶-۲ عنصر مادی
۷۳	۲-۱-۶-۲ عنصر روانی
۷۳	۲-۶-۲ مرمت، تغییر، تجدید و توسعه غیر مجاز اماکن فرهنگی و تاریخی در حقوق موضوعه انگلستان
۷۳	۷-۲ انتقال اموال تاریخی و فرهنگی غیر منقول و تغییر کاربری آن

- ۷۴-۱-۷-۲ عنصر مادی.....
- ۷۶-۲-۷-۲ تغییر کاربری اماکن مذهبی و تاریخی.....
- ۷۶-۱-۷-۲ عنصر مادی جرم تغییر کاربری اماکن مذهبی و تاریخی.....
- ۷۶-۲-۷-۲ عنصر روانی جرم تغییر کاربری اماکن مذهبی و تاریخی.....
- ۷۷-۳-۷-۲ مرجع تشخیص جرم تغییر کاربری اماکن مذهبی و تاریخی.....
- ۷۷-۴-۷-۲ مرتکب جرم تغییر کاربری اماکن مذهبی و تاریخی.....

فصل سوم

- ۷۹-سیاست جنایی ایران و انگلیس در قبال جرایم علیه میراث فرهنگی.....
- ۸۳-۱-۳ مجازات جرائم علیه میراث فرهنگی در حقوق ایران.....
- ۸۳-۱-۱-۳ مرتکبین جرایم علیه میراث فرهنگی.....
- ۸۳-۱-۱-۳ اشخاص حقیقی.....
- ۸۵-۱-۱-۳ اشخاص حقوقی.....
- ۸۶-۱-۳ مجازات ها و تغییرات حاصل از آن.....
- ۸۶-۱-۳-۱ کیفر تخریب اموال تاریخی - فرهنگی ماده ۵۵۸.....
- ۸۷-۱-۳-۲ کیفر سرقت اموال تاریخی - فرهنگی ماده ۵۵۹.....
- ۸۸-۱-۳-۳ کیفر ایجاد ترس در بین افراد فرهنگی - تاریخی ماده ۵۶۰.....
- ۸۸-۱-۳-۴ کیفر قاچاق آثار تاریخی - فرهنگی ماده ۵۶۱.....
- ۹۰-۱-۳-۵ کیفر حفاری غیر مجاز بر روی به دست آوردن اموال تاریخی - فرهنگی ماده ۵۶۲.....
- ۹۱-۱-۳-۶ کیفر تجاوز به آثار تاریخی - فرهنگی ماده ۵۶۳.....
- ۹۱-۲-۱-۳ کیفر مرمت، تغییر اماکن تاریخی - فرهنگی ماده ۵۶۴.....
- ۹۲-۲-۱-۳ کیفر انتقال اموال تاریخی - فرهنگی غیر منقول ماده ۵۶۵.....
- ۹۲-۲-۱-۳ کیفر تغییر کاربری اماکن مذهبی و فرهنگی ماده ۵۶۶.....
- ۹۳-۱-۳-۱۰ قابل گذشت بودن جرایم علیه میراث فرهنگی.....
- ۹۴-۲-۳ مجازات جرایم علیه آثار فرهنگی در انگلیس.....
- ۹۴-۲-۳-۱ اصلاح مجرم.....
- ۹۵-۱-۲-۳ مساعدت کنندگان.....
- ۹۵-۲-۲-۳ شرکاء.....
- ۹۵-۳-۲-۳ معاونین.....
- ۹۶-۲-۳-۲ دستیاران مجرم.....
- ۹۸-نتیجه گیری.....
- ۹۹-پیشهادات.....

منابع و مأخذ

- ۱۰۲- *قرآن کریم.....

مقدمه

شاهکاری‌های تاریخی بازگوکننده، پیام معنوی گذشتگان و نشانگر خط سیر و حرکت انسان در طول تاریخ بوده و شاهد زنده و گویایی از سنن باستانی در عصر حاضر هستند و هر روز که می‌گذرد بشریت بیش از پیش به ارزشهای این آثار پی می‌برد. تا جایی که می‌توان گفت، امروزه آثار تاریخی بعنوان میراث باقی مانده از گذشتگان و ستاره‌های ملی هر ملت و یا قومی تلقی شده که بشر خود را مکلف به حفظ و نگهداری از آنها می‌داند.

بدیهی است، که عوامل مختلفی، بر تاریخی، تهدید می‌نماید؛ که از جمله مهمترین این عوامل، عوامل طبیعی نظیر؛ سیل، زلزله، باد، باران و ... و عوامل انسانی نظیر؛ کینه و دشمنی، دسیسه‌ها و توطئه‌های دشمنان داخلی و خارجی به منظور به غارت و پول بردن این آثار و بی‌هویت نمودن ملت‌ها و ... می‌باشد. لذا ملاحظه می‌شود که، ضرورت حفظ و نگهداری و حمایت از این آثار ابعاد مختلفی را در بر می‌گیرد، لیکن بعد حمایت حقوقی و قانونی از این آثار اهمیتی به مراتب بیشتری از سایر ابعاد دارد. و در رهگذر حمایت قانونی، حمایت کیفری از این آثار اهمیت به سزایی دارد. هدف عمده قوانین کیفری ارباب فردی و عمومی می‌باشد. چه آنکه فقد حمایت جزایی از یک اثر تاریخی فرهنگی، حداکثر موجب ورود خسارت و ضرر به فرد یا افراد معینی می‌شود که به سادگی قابل جبران بوسیله ضمانت اجراهای حقوقی (مدنی) می‌باشند لیکن صدمه و خسارتی که به یک اثر تاریخی وارد می‌گردد غیر قابل جبران و همیشگی خواهد بود. مضافاً آنکه خسارت وارده نه به یک فرد بلکه به یک جامعه و همه افراد آن جامعه و حتی به بشریت، چه نسل حاضر و چه نسل آینده وارد می‌گردد. از اینرو تدوین قوانین مناسب کیفری می‌تواند عامل بازدارنده مفیدی برای پیشگیری از ارتکاب جرم باشد. بنابراین ضرورت وجود و حاکمیت قانون و عمل به آن در جهت حفظ و حراست از موارث فرهنگی به علت آنکه خسارت وارده بر آن غیر قابل جبران و همیشگی خواهد بود، بیش از هر امر دیگری حائز اهمیت و در خور توجه می‌باشد. لذا بدیهی است که، می‌بایست تلاشی مجرانه ای را در جهت حمایت از آثار تاریخی و فرهنگی و حراست از آنها، که تعلق به جامعه بشری دارند، نمود. مقررات حقوق جزایی انگلستان نیز همگام با سایر مقننین، نظر به اهمیت آثار فرهنگی تاریخی و جلوگیری از تخریب و از بین رفتن این آثار در قوانین جزایی خود به جرم انگاری در این موارد پرداخته و گاهاً مرتکبین جرایم علیه میراث فرهنگی را با مجازات‌های سنگین روبه‌رو کرده است.

توضیحی در مورد کتاب حاضر

امروزه توجه اغلب دولتها و ملتها به آثار فرهنگی و میراث فرهنگی خود بیش از پیش احساس می شود. میراث فرهنگی نشانگر تمدن گذشته یک کشور بوده و عاملی جهت حفظ بهتر فرهنگ و روشی جهت بهتر مطرح گشتن فرهنگ آن کشور در جهان امروز که یکی از مباحث روز آن بحثها و گاهی جدال فرهنگی است می باشد. به علاوه میراث فرهنگی با جذب گردشگری خارجی منبع خوبی برای کسب درآمد ارزی است و بحث اقتصادی این منبع در جهان کنونی بسیار مورد توجه قرار گرفته است. ایران به عنوان کشوری که دارای آثار فرهنگی بسیار چشمگیری می باشد نیز می بایست هر چه بیشتر در جهت حفظ و استفاده از این مفاخر بکوشد. یکی از راههای حفظ آثار تاریخی پرداختن به بحث های حقوقی از جنبه های مختلف می باشد که یک از جنبه های فوق، جنبه حقوق کیفری است که به علت خصوصیت حقوق کیفری و ضمانت اجرای بهتر آن برای جلوگیری از وقوع جرایم علیه آثار فرهنگی و در نتیجه حفاظت بهتر از آن از کارایی بیشتری برخوردار می باشد. همانگونه که مقنن از ابتدا لطمه زدن به آثار فرهنگی را جرم دانسته و برای آن مجازات تعیین نموده است و کراس بونهای بین المللی نیز حفظ آثار فرهنگی و وضع مجازات کیفری و غیر کیفری علیه مجرمان را الزام کرده است. با توجه به اصل قانونی بودن جرم و مجازات، مقررات جزایی باید با واقعیت زمان خود منطبق باشد. این پایان نامه سعی شده است ضمن شناخت کلیات و ارکان جرایم علیه آثار فرهنگی، حقوق ایران به عنوان کشوری با پیشینه تاریخی چشمگیر و حقوق انگلیس به عنوان یک کشور پیشرفته اروپایی در یک مقایسه ایقی بحث شوند تا با شناخت نقاط ضعف و قدرت هر یک، به روز نمودن قوانین کیفری ایران در این زمینه کمک کنیم.

ج- پیشینه

دکتر محمد جعفر حبیب زاده می نویسد: تخریب عبارت است از «حذف عمدی به مال متعلق به غیر. دکتر زراعت شرح می دهد: در جرم حفاری در حریم و مجاور اماکن تاریخی، فرهنگی نیز در جایی که منطقه مجاور حریم نیز هست ماده ۵۶۰ قانون مجازات اسلامی ناقض مواد ۲۷۰ و ۲۷۱ قانون مجازات اسلامی و ماده ۱۰ آیین نامه اصلاحی اجرایی آن بوده و در جایی که منطقه ی مجاور هست ولی حریم نیست مشمول ماده ۵۶۰ قانون مجازات اسلامی نیست و دو ماده مذکور از قانون حفظ آثار ملی اعمال می شود.

دکتر شامبانی می نویسد: در قاچاق آثار فرهنگی باید شرایط این جرم احراز شود تا مشمول ماده ۱ بند «د» قانون مجازات اخلاکگران در نظام اقتصادی شود و مثلاً شخصی که آثار فرهنگی متعلق به خود را می خواهد از کشور خارج کند و شفاهاً به طریق دیگر امر را اطلاع دهد مشمول ماده مذکور نخواهد شد.

ایوب شکرمرجی می نویسد: قصد تخریب تقریباً با تعدد، در عمل به هم آمیخته و کسی که عمداً آثار فرهنگی را تخریب نماید قصد صدمه زدن به آنها را نیز دارد. پس احراز سوءنیت عام کافیت؛ ولی تخریب و صدمه زدن برای تحقق جرم لازم است و صرف قصد کفایت نمی کند.

رضا شکری و قادر سیروس در کتاب خود شرح می دهند: مقصود از اموال تاریخی فرهنگی با عنایت به ضوابط قانونی و کنوانسیونهای بین المللی آثار باقیمانده در طی قرون و اعصار می باشد که معرف فرهنگ یک جامعه است و برای آنکه تحت حمایت قانون جزا باشد لازم است که حداقل صد سال از زمان ایجاد آن گذشته باشد و از نظر مصداق میراث فرهنگی محدودتر از آثار فرهنگی است زیرا آثار فرهنگی در برگرفته ی آثار ایجاد شده ی آن حاضر نیز می باشد.

غلامرضا داماد شرح می دهد: در بحث سرقت آثار فرهنگی با اشاره به اینکه ماده ۵۵۹ قانون مجازات اسلامی قصد تصرف و سوءنیت را از ربودن لازم می داند. پس اگر سارق شیعی عتیقه را در کیف دیگری قرار دهد و آن دیگری پس از اطلاع از جهت تملک آن برآید این عمل سرقت محسوب نمی شود.

دکترویلیدی می نویسد: عنصر روانی جرم انحراف اعمالی که در حریم ممنوعه ای ابنیه ی مذهبی که موجب تزلزل در آن ابنیه شود، علاوه بر عمد عام یعنی عمد به ممنوع بودن آن اعمال باید عمد خاص یعنی قصد اضرار نیز وجود داشته باشد.

در حقوق انگلیس اسمیت جرم تخریب را به نقل از بخش یک قانون خسارت جزایی ۱۹۷۱ چنین تعریف کرده است: اگر شخصی بدون مجوز قانونی هر نوع مال متعلق به دیگری را خراب یا ناقص کند به شرطی که قصد ناقص کردن آن را داشته باشد یا بگونه ای سهل انگاری یا بی احتیاطی کند که آن مال خراب یا ناقص شود مرتکب جرم تخریب شده است. در حقوق انگلیس به عنصر روانی جرم تخریب یعنی علم به مورد حفاظت بودن بنای قدیمی توجه شده است و ایراد خسارت به این ابنیه مسبب جرم است پس تا دو سال می باشد.